

FORUM

1994 TSJEKKISK-NORSK FORUM

č.17 Listopad 1994

Vážení přátelé !

Je to smutný, ale neodvratitelný fakt, že léto je definitivně za námi a že se blížíme rychlými kroky ke konci roku. Letos bylo u nás v Norsku překrásné léto se spoustou slunce, tepla a koupání. Já doufám, že jste toho všichni mohli využít a vybudovat rezervy energie, kterou bude dobře mít až temná zima zavládne v plné síle.

My - členové výboru Česko - Norského Fóra jsme si užívali léta, každý po svém způsobu, ale když se opět začalo ochlazovat, ožili jsme a podzimní aktivity byly rychle naplánovány.

Začalo to příjemným posezením v Lille Herbern Fjordkro 8. září, kde velvyslanectví v čele s panem velvyslancem s chotí nás potěšili svou přítomností. Z neformální řeči pana velvyslance vyplynulo, že on již od svých studentských dob měl speciální oblibu Norska a norského lidu. Velice jsme byli polichoceni, když se vyjádřil, že pozitivní a nápomocný postoj Norů jak se zdá také přenesl na českou menšinu v Norsku. Občanské Fórum v tehdejší Československu velmi ocenilo pomoc odsud, která začala v 1989.

Zora Hozman poreferovala o své návštěvě v Praze, kde byl uspořádán první Sokolský Slet od roku

1948. Nadšení bylo veliké. Zora Hozman nám podala velice zajímavý výklad o historickém vývoji Sokola - jako organizace od vzniku v minulém století. Heslem Sokola je "Ve zdravém těle - zdravý duch", a tak hlavní aktivitou v Sokole byla gymnastika a jiné fyzické aktivity. Sokol však měl také velký význam pro uvědomění českého národního citění během doby.

Uprostřed září aranžovalo velvyslanectví České republiky ve spolupráci s našim spolkem výstavu "Milníky v historii Českého státu" v Deichmanské knihovně v Oslo. Výstava podala jednoduchým a ilustrovaným způsobem přehled o nejdůležitějších událostech v české historii až do naší doby. Stejná výstava byla již dříve v Bergenu a později bude ve Stockholmu.

Dne 22. září byla otevřena výstava "Norské lyže na českých horách" ve Skimuseet na Hollmenkollenu. Výstava byla uspořádána ve spolupráci mezi ředitelstvem muzea, velvyslanectvím České republiky a Česko-Norským Fórem. Výstava ukazuje velký význam Norů pro vývoj lyžařství v tehdejší Československu.

Současným vyvrcholení našich podzimních aktivit byl nezapomenutelný večer spolu s Janem

Vodňanským a Danielem Dobiášem v Goethe institutu 12. října. Jan Vodňanský již od dob studií (1963) psal a uváděl písničky. Později vystupoval v celovečerních představení na různých scénách v tehdejší Československu a to ve spolupráci s různými umělci. Z politických důvodů byly tyto představení ze strany úřadů často zakázány. Ale od roku 1989 však začal vystupovat nanovo.

Večerní repertoár se pozůstával z příjemných a nevinných písniček pro děti (které se také zúčastnily), trochu "lechtivějších" písniček pro dospělé a písniček s politickou náplní. Obzvláště ty poslední měly dobře promyšlená slova, ale vážnost byla zaobalena do jakéhosi "lehkého obalu". Hudba Daniela Dobiáše byla na velmi vysoké umělecké úrovni. On je totiž nejenom schopný skladatel, ale také velmi habilní zpěvák. Všichni jsme se velice dobře bavili celý večer, a obzvláště pak druhou část večera.

Takový večer s Vodňanským a Dobiášem je velice těžké překonat, ale my amatéři se o to pokusíme po našem způsobu. Velice kompetentní pořádací výbor je totiž zvolen, aby uspořádal "Mikulášskou", která se bude konat 3. prosince v Goethově institutu. Navíc k tradiční mikulášské nadílce pro děti, budeme my dospělí mít příležitost k pobavení mezi sebou. Svatý Mikuláš se poučil z loňska a bude mluvit jak česky, tak i norsky.

Přijďte všichni 3. prosince. ! Již se těšíme.

Se srdečným pozdravem

Dalibor J. Růžička

Rozhovor s velvyslancem Tomášem Pštrosem, 31.10.94.

Pan Dr. Tomáš Pštroš, velvyslanec České republiky v Norském království, si nedávno našel čas k rozhovoru s korespondentem Fóra Michaelem Konůpkem. Náš korespondent z rozhovoru výtěžil následující text:

- Pane velvyslanče, jste tu v Oslo již přes půl roku. Jak jste se Vy a Vaše rodina zabydleli?

- Je to můj první diplomatický post, takže je pro mne většina věcí nová. Pro moji početnou rodinu samozřejmě také. Na moji manželku je to velký nápor, ale snaží se, seč může. Děti si zvykají poměrně rychle. Máme čtyři, ve věku 3 - 12 let. Problém s adaptací je nejmenší u těch nejmladších. Ty školou povinné chodí do anglické školy, která je sice bezvadná, ale v jistém smyslu trochu ghetem. Ale norské prostředí nás přijalo velmi vřídlně. Velikost naší rodiny je zřejmé plus, protože rodinný život má mezi norskými hodnotami nadřazené místo. Pokud jde o mne, tak se mi v Norsku pracuje dobře. Komunikace s lidmi je snadná, i na úřadech je formálnost a oficiozita spíše výjimkou. Totéž platí o zdejší diplomatické komunitě. Mám i štěstí s lidmi, kteří se mnou pracují na ambasádě. Horší je to s našimi pracovními podmínkami ve zcela nevyhovujícím objektu, ale to se bude řešit.

- Pokud vím, byl jste v Norsku poprvé v roce 1967. Našel jste teď stejné Norsko?

- Jako student jsem se dvěma kamarády jel stopem z Prahy na "Nordkapp", částečně po stopách Karla Čapka. Dnešní Norsko je stejně krásné, ale země prodělala ohromný vývoj. V 60-tých letech bylo zřejmě všechno jednodušší. Vyrovnání se s Evropou se stalo takovým problémem až později a Norové s tím evidentně zápolí dosud. Je to ostatně problém všech zemí, které procházejí velmi rychlou modernizací v tom nejširším slova smyslu. Jak se přizpůsobit světu bez ztráty vlastní identity. Do Norska jsem se vrátil až po letech, v lednu 1990, jako zástupce Koordinačního centra Občanského fóra. Tehdejší vládní koalice organizovala podpůrnou akci ve prospěch nových demokracií ve Střední a Východní Evropě.

- Jak jste se dostal k diplomacii?

-Nepochopitelnou, ale v retrospektivě nutnou logikou věcí. Narodil jsem se v r.'46. V těch relativně lepších letech 67-72 jsem vystudoval sociologii a filosofii na Filosofické fakultě. Můj otec i děd byli političtí vězni v 50-tých letech. Vedle různých potíží, které to přineslo, jsem byl ve výhodě, protože jsem v životě neměl problémy s přehodnocováním nějakých postojů. Že jsem se

nestal emigrantem byla možná také jen náhoda. Můj bratr emigroval do Kanady v r.'68. Setkal jsem se s ním znovu teprve v roce '90. To vše mi usnadňuje pochopit osudy emigrantů všech kategorií, jejich motivy a způsob vidění světa. Emigranti pro mne nikdy nebyli nějakí exoti. Po ukončení studií jsem se zabýval sociologií historických městských prostředí v památkářském projektovém ústavu. Díky předchozím zkušenostem a vlivu filosofické fakulty jsem se ocitl mezi signatáři Charty 77. Podpis Charty byl ohromnou úlevou, vysvobozením z mnoha dilemat. Dalo mi to paradoxně volnost k naprosté otevřenosti v postojích. Nepříjemnosti, které s tím souvisely byly úplně vedlejší.

- Kdy jste nastoupil v kotelně?

- Správná otázka. Skončil jsem tam zcela zákonitě. Kotelnu jsem sdílel s dnešním náměstkem ministra zahraničí Pavlem Bratinkou. Díky nedůsledné kádruvače jsem po roce získal místo v Ústavu řízení a racionalizace práce v zemědělství. Při nedávné návštěvě Islandu, kde jsem také akreditován, jsem mohl jednoho z mála islandských farmářů, který chová krávy šokovat důvěrnou znalostí velkokapacitního chovu dobytka. Všechny zkušenosti se hodí. Když přišel Velký Sametový Třesk, ocitl jsem se v Koordinačním centru Občanského Fóra. Tam jsem zažil a uvědomil si, že krajani v Norsku patřili co do rozsahu i kvality pomoci nové demokracii k těm nejlepším. Pak následovaly tři roky v zahraničním odboru Kanceláře Prezidenta republiky. Měl jsem na starosti americkou a skandinávskou agendu. Zase obrovská zkušenost - prakticky denní styk s panem prezidentem, hodně cestování, setkání se spoustou politiků, kulturních osobností, hlav států, i pražských diplomatů. Od října '93 jsem se připravoval k nástupu do Norska. Norsko se svými demokratickými tradicemi je pro nás velmi zajímavé, jako partner, jako politický terén i jako příklad určitého modelu společenského uspořádání i způsobu řešení politických problémů. Norsko se podobně jako Česká republika vyrovnává s potřebou reagovat na proudy, které dominují dnešní Evropě. Mnohé, co se zde odehrává v souvislosti s EU je střeoevropskému způsobu myšlení cizí a našemu chápání vzdálené. Jako diplomatovi, politickému pozorovateli i

sociologovi se mi zde takřka denně odkrývají nové dimenze norské společnosti. Kupříkladu norský tradicionalismus, napětí mezi uzavřeností do sebe a ambicemi vůči světu. Je v tom síla i zranitelnost této země. Rozpor město - venkov. Nebo norští "radikálové" - kde se ocitli v politické škále. Norská politická skutečnost obrací naruby mnoho vžitých politologických klišé. Sledováním politické scény se často výborně bavím. Ale shledávám samozřejmě i společné rysy české a norské mentality. Jsme malé národy vedle silnějších sousedů. Takže se na ty čtyři roky, které mě tu čekají, moc těším. Byl bych rád, kdyby se mi podařilo z těch sympatií, které tu jako Češi máme, vytěžit maximum ku prospěchu obou našich zemí.

- Norsko-České Fórum Vám srdečně děkuje za rozhovor.

ZPRÁVA ZE SLETU V PRAZE:

Ano , Sokolici stáli opět 5.a 6. července na Strahovských hradbách! S vlajícími prapory! I když snad jejich řady nebyly tak husté a dlouhé, jak bývalo zvykem na dřívějších sokolských sletech, je přesto nutné skoro pokládat za zázrak, že se dobrovolná organizace spící 46 let zase vůbec dokáže probudit k životu. Svědčí to o hlubokých a pevných kořenech a o neoddiskutovatelné životaschopnosti sokolských ideí a tradic.

Ve FÓRU z 16.června 1994 jsem v informačním článku o XII. Všesokolském sletu v Praze v závěru a slovy staré sokolské písně vyslovila určitou nejistotu, zvědavost a snad i trochu obavu o výsledky XII.sletu po tak dlouhé historické odluce. Nebyla jsem rozhodně sama. I vedoucí organizační pracovníci si dělali starosti: ani ne tak o počet cvičících účastníků, protože ten byl znám předem a vědělo se, že není takový jak se předpokládalo. I když byly známy rozpory mezi tou nejstarší gardou, která měla tendence schematicky přenášet dávné tradice do současnosti a zastánci modernějšího pojetí, kteří chtějí Sokol vyvíjet v souladu s požadavky současnosti. Ale otázky jako : "byl čas na důkladné secvičení ?, bude ve skladbách mnoho chyb ?, přijdou diváci na

průvod ?, přijdou diváci na Strahov ?" , byly aktuální až do poslední chvíle.

I když jsem se sama , pro pracovní povinnosti, nemohla zúčastnit, jako divák, průvodu Prahou v neděli 3.června, byly dojmy jak českých, tak zahraničních diváků jednoznačné: diváci přišli, a to v nečekaném množství a atmosféra byla "dojemná". Velkou zásluhu měly zahraniční skupiny Sokola, které dokázaly naladit i skeptiky a blazeované pražáky v tradičním sokolském tónu.

I když cvičební celky nezaplňovaly celou plochu, a i když docházelo k drobným nesrovnalostem při provádění skladeb, dodávalo to právě celkový pocit amatérismu a dobrovolnosti, zejména při srovnání s bývalými Spartakiádami. I zde hráli ústřední roli zahraniční skupiny. A to je snad jistým způsobem jediná výhrada. Nedá se nadále počítat s tak velkorysou spoluprací a početnou účastí zahraničních účastníků ; a toho si čeští organizátoři jsou dobře vědomi.

A diváci přišli i na Strahov v hojném množství, přestože v republice vlastně byly 4 dny pracovního volna a panovala neobvyklá vedra. Jako jeden z diváků na tribuně 5.července, t.j. prvního dne vystoupení, mohu říci , že hlavní tribuny byly zaplněny; diváctvo bylo většinou dospělé a patrně hodně z venkova. 6. července se dostavil i pan prezident Václav Havel, i když v roli "pouhého občana". Zklamání vyvolalo, že pan premiér Václav Klaus se ani nepřišel podívat, ani nevyslal oficiální zástupce.

Tisk psal, podle hodnocení českých pracovníků, nečekaně hodně a nečekaně pozitivně. Bylo předvedeno 12 pohybových skladeb.Od cvičení rodičů s dětmi pro ty úplně nejmenší do cvičení starších ročníků, t.zv. "věrné gardy" v tradičních sokolských úborech.

V rámci sokolských dnů probíhal v Praze rovněž bohatý kulturní program včetně slavnostního zahájení v Národním divadle - Prodanou nevěstou a mezinárodních gymnastických vystoupení.

Závěrem, několik osobních postřehů z tribuny , které v mých očích dávají dalšímu životu Sokola naději do budoucna.

Při zpívání hymny si lidé na tribuně pobrukovali či dokonce tiše zpívali a mozi z těch "nejdospělejších" se slzami v očích. Že ženy nacvičovaly obětavě i několik skladeb ani zvlášť nepřekvapí stejně jako, že to byly ženy opravdu všech věkových kategorií. Ale i při předvádění skladby mužů bylo na ploše mnoho mladých, často dlouhovlasých mužů, kteří nejenže skladbu perfektně uměli, ale cvičili s elánem a s radostí a úsměvem ve tváři.

Zora Hozman

Informace z českého velvyslanectví

Na návrh skupiny poslanců poslanecké sněmovny Parlamentu ČR přijal dne 12.7.1994 Ústavní soud České republiky nález, kterým dnem 1.11.1994 ruší části ustanovení §3 odst.1 a odst.2 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákonů jej měnících a doplňujících, ve slovech "a má trvalý pobyt na jejím území".

Důvodem pro vynesení rozhodnutí byl rozpor zrušovaných částí ustanovení zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, s některými články Ústavy České republiky, Listiny základních lidských práv a svobod a Dodatkového protokolu k Evropské konvenci o ochraně lidských práv a základních svobod.

Osobou oprávněnou k uplatnění "restitučního" nároku podle zákona č. 87/1991 Sb. se tedy ve smyslu rozhodnutí Ústavního soudu stává ta fyzická osoba, která splňuje vedle dalších zákonných znaků nadále již toliko podmínku státního občanství České republiky. Podmínka trvalého pobytu na území České republiky byla shledána Ústavním soudem jako nepřipustná, omezující možnosti nabývání majetkových práv, zejména práva vlastnického, jako diskriminační a zužující objekt subjektů majících restituční nárok, tj. splňujících ostatní kumulativní zákonem položené podmínky. Ústavní soud zaujal názor, že restriktivní působící kritérium trvalého pobytu je v rozporu s duchem zákona a jeho hlavním cílem, tj. zmírnění následků majetkových a jiných křivd

vzniklých občanskoprávními a pracovně právními úkony a správními akty.

Ústavní soud svým výkladem, zahrnutým do odůvodnění nálezu, dovolil, že nárok pro oprávněné osoby, založený ústavním nálezem, lze řádně uplatnit v nové lhůtě, jejíž počátek bude spadat v jedno s nabytím účinnosti tohoto rozhodnutí Ústavního soudu, tj. k 1.11.1994 (den vykonatelnosti nálezu). Délky lhůt zůstanou zachovány podle zákona č. 87/1991 Sb. Občanům České republiky, kteří žijí v zahraničí, se tak nově otevřela lhůta, ve které mohou uplatnit své restituční nároky.

Proti rozhodnutí Ústavního soudu nelze uplatnit podle zákona o Ústavním soudu žádné řádné ani mimořádné oprávněné prostředky. Je to proto rozhodnutí definitivní, nezvratitelné a dále již neměnné.

Veškeré skutečnosti obsazené v odůvodnění rozhodnutí Ústavního soudu jsou právně nezávazné. Nicméně předpokládá se, že obecné soudy v České republice budou podle výše zmíněné konstrukce lhůty k uplatnění nároku a jejího běhu postupovat.

Zážitek z Prahy

Jeden z našich krajanů se právě vrátil z dovolené v Praze, kde zažil následující příhodu:

V Praze byl ubytován u své vdané dcery a normálně parkoval auto v ulici nedaleko. Jednou se vrátil odněkud s autem, zastavil, a když opouštěl vůz, přistoupila k němu uniformovaná policejní strážmistřina a v celku dosti nepříjemně prohlásila: "Tady nemůžete parkovat, to je jenom pro disidenty" a čekala, až se odtamtud vzdálí. Dotyčný však vystoupil z auta a vlídně policajtce opáčil v tom směru, že je to opravdu chvályhodné, že úřady tímto způsobem alespoň částečně nahrazují disidentům z doby komunistické jejich mnohá utrpení - mají teď alespoň parkování bez problémů (ač to pro některé z nich může být dost daleko, podle toho kde bydlí). Takže on sám, jako bývalý disident a uprchlík může klidně parkovat na tomto místě, aniž se prohřeší proti dopravním pravidlům. Mimo to zde v ulici toho času bydlí, a je tím pádem

současně resident, mohlo-li by toto faktum býti v určité souvislosti s právě tímto pravidlem.

Olga Portheim

Smuteční oznámení.

Se zármutkem Vám všem oznamujeme, že naše řady opustili dva dlouholetí členové. Pan František Brožák, který zesnul ve věku 77 let a pan Jaroslav Čech, který zemřel na následky zákeřné nemoci ve věku 70 let.

Čest jejich památce, budou nám na našich schůzkách chybět.

Jiří Judl

A něco ze slovníku

...být bílý jako padlý sníh...

1. (Věc, látka:) být nápadně a příjemně bílý a popř. čistý; mít čistě, neposkvřněně bílou barvu.

2. (Vlasy obv. starého člověka:) mít nápadně světlešedou barvu.

A dále následuje norská část, včetně úvodníku v norském překladu, který nahrazuje summary.

Kjære venner!

Det er vemodig, men et ugjendrivelig faktum at sommeren definitivt er over og at vi nærmer oss slutten av året med raske skritt. Det har vært en utrolig sommer her i sør Norge i år, med masse sol, varme og bading. Jeg håper at dere alle har kunnet dra nytte av det og fått bygget opp energireserver som kommer godt med når den lange mørke vinteren setter inn for alvor.

Vi, i styret for Tsjekkisk Norsk Forum, har også nytt sommeren på hver vår måte, men da punktet definitivt var satt for den varmeste delen, ble det liv i oss igjen og høstaktiviter ble planlagt.

Det begynte med en hyggelig sammenkomst på Lille Herbern Fjordkro den 8.9., hvor også ambassaden med ambassadør Pšross med frue i spissen, gledet oss ved sitt nærvær. Fra ambassadør Pšross' uformelle tale kom det frem at han helt fra student dagene hadde en spesiell forkjærlighet for Norge og det norske folk. Vi ble ikke rent lite smigret, da han sa at nordmenns positive og hjelpsomme holdning også syntes å ha smittet over på den tsjekkiske minoriteten i Norge. Borgerforum i daværende Tsjekkoslovakia satte stor pris på hjelpen herfra, som startet i 1989.

Zora Hozman refererte fra sitt besøk i Praha i sommer, hvor den første "Sokol festival" siden 1948 ble avviklet. Stemningen der var meget høy. Zora Hozman ga oss også en meget interessant innføring i den historiske utviklingen til "Sokol"-organisasjonen siden dens stiftelse i forrige århundre. Hovedparolen for Sokol er "en sunn sjel i et sunt legeme", slik at hovedaktiviteten alltid har vært gymnastikk og annen fysisk aktivitet. Sokol har imidlertid også hatt stor betydning for bevisstgjøring av den tsjekkiske nasjonalfølelse gjennom tidene.

I midten av september arrangerte Den Tsjekkiske ambassade i samarbeid med Tsjekkisk Norsk Forum utstillingen "Landmarks in the History of the Czech State" på Deichmannske bibliotek i Oslo. Utstillingen ga på en enkel og illustrerende måte en oversikt over de viktigste hendelsene i tsjekkernes historie frem til vår tid. Samme utstilling ble tidligere vist i Bergen og senere i Stockholm.

Den 22. september ble utstillingen "Norske ski i tsjekkiske fjell" åpnet i Skimuseet på Holmenkollen. Utstillingen kom i stand som et samarbeid mellom Den Tsjekkiske ambassade, Norges Idrettshøgskole, Skimuseet og Tsjekkisk Norsk Forum. Utstillingen illustrerer nordmenns betydning for utviklingen av skiløping og konkurranser i det tidligere Tsjekkoslovakia.

Et foreløpig høydepunkt for høstens aktiviteter var en uforglemmelig aften sammen med Jan Vodnansky og Daniel Dobias i Gøtheinstituttet den 12. oktober. Jan Vodnansky har helt siden studietiden (1963) skrevet og fremført viser og etterhvert opptrådd i helaften-forestillinger på forskjellige steder i daværende Tsjekkoslovakia og i samarbeid med forskjellige kunstnere. På grunn av sitt politiske innhold ble forestillingene ofte stoppet av myndighetene. Men siden 1989 har det selvsagt vært fritt fram igjen.

Kveldens repertoar bestod av hyggelige, uskyldige sanger for barn (som også var til stede), litt vovede viser for voksne og viser med politisk innhold. Spesielt de siste hadde godt gjennomtenkte tekster og alvorlig innhold, men alvoret lå elegant innpakket i en "lett emballasje". Musikken fremført av Daniel Dobias lå på et høyt kunstnerisk nivå. Han er forresten både komponist og en habil sanger. Alt i alt moret vi oss stort hele kvelden, særlig i den andre delen av programmet.

En kveld med Vodnansky og Dobias er vanskelig å slå, men vi, amatører, skal prøve - på vår måte. En slagkraftig arrangementskomite er nemlig valgt for årets **St. Nikolas fest ("Mikulášská")**, som finner sted den **3. desember i Goethe Institutt**. I tillegg til den tradisjonelle åpenbaringen av St. Nikolas ("Mikuláš") for barna, vil vi voksne få anledning til å hygge oss sammen. St. Nikolas har forresten gjort hjemmeleksen sin siden ifjor og kommer til å snakke både tsjekkisk og norsk.

VEL MØTT DEN 3.12.! Vi gleder oss!

Hilsen *Dalibor J. Ruzicka*

VIL DU LÆRE TSJEKKISK?

Hvis det er noen blandt våre norske medlemmer og venner som kunne være interessert i å lære tsjekkisk, vennligst gi meg beskjed på 66 84 92 00. Hvis det blir tilstrekkelig mange interessenter, påtar jeg meg å organisere et kurs i enkelt, praktiskrettet tsjekkisk for nybegynnere.

Dalibor J. Ruzicka